Ч. 163 (13.708). Львів, субота 23. червня 1934. Poczłowe opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Справа обсади Апостольської Адміністрації на Лемківщині.

З Варшави повідомляють нас, що справа створення Апостольської Адміністрації на Лемківщині і її обсади має бути вирішена вже в найближчому часі. На становище апостольського адміністратора форсують деякі впливові круги о. д-ра Масцюха Василя, тепер пароха в Горожані Великій, пов. Рудки. Одночасно з цим потуємо вістку, що сяніцький повіт буде прилучений до краківського воєвідства, а окружний суд у Сяноці буде скасований.

Нунцій Мармаджі кардиналом?

Як довідуємось, папський нунцій у Варшаві Мармаджі має бути небавком іменований кардиналом.

Ще про арештування у Львові.

„Вісті" з дня 21. червня ц. р. у несконфіскованій частині подають ось що: „У четвер 14. червня ц. р. вранці поліція арештувала члена нашої редакційної колегії Ростислава Володина. У неділю 17. червня ц. р. арештували директора нашої видавничої кооперативи Володимира Михайла Янова та адміністратора Павла Клима. Крім того поліція перевела ревізії в „Академічному Домі" при вул. Супінського й арештувала кількох студентів, інж. Мілянича та інж. Раковського.

Арештування у станиславівськім воєвідстві.

Півурядова „Ґазета Польска" з дня 21. червня ц. р. повідомляє, що поліція перевела в Коломиї чергові ревізії та арештування серед українців. Багато домівок націоналістичних українських груп запечатано. Крім того влада веде слідство за понищення телеграфічних дротів між Ямницею і Станиславовом. Справників арештовано, але їх прізвища держать в тайні. У Богородчанах невідомі справники позривали жалібні хоругви після смерти міністра. За протидержавну акцію арештували у станиславівськім воєвідстві біля 1 000 людей.

Шеф ґенерального штабу Франції в Льондоні.

Франція і В. Британія заґарантують невтральність Бельґії та Голяндії.

ЛЬОНДОН, 21. 6. ПАТ. Вчора приїхав до Льондону ґен. Веґан, якого повитав шеф британського ґенерального штабу Манжомері. Кружляють поголоски, що метою подорожі ґен. Веґана розглянути проект спільної декляції про невтральність Бельґії та Голяндії.

НАРАДИ ТРЬОХ МІНІСТРІВ У БУКАРЕШТІ.

ОФІЦІЙНИЙ КОМУНІКАТ.

БУКАРЕШТ, 21. 6. ПАТ. Румунська урядова агенція оголосила такий комунікат: „Трьох міністрів закордонних справ розглянули політичну ситуацію, яка скриває багато небезпечних моментів. Вони приковують увагу всіх тих урядів, що бажають вдержати мир. Міністри ствердили, що істнують теж радісні моменти, які завдяки співпраці і спільному зусиллю допоможуть Европі побороти політичну крізу. До таких радісних моментів зачисляють міністри зусилля Франції, В. Британії та Злучених Держав не допустити до розбиття розбройної конференції і видвигнути на перший плян проблему безпеки. Постійна рада Малої Антанти на своїх чотирьох сходинах від 18. до 20. червня ц. р. розглянула і рішила: 1) піддержати всіма силами орґанізацію безпеки і підписати умови про безпеку; 2) довести до загальної розбройної конвенції між усіма державами; 3) співпрацювати над господарським розвитком східної Европи з усіма зацікавленими державами. Зі заяв мадярського уряду виходить, що Мадярщина хоче сама виключити себе від співпраці; 4) спротивитися поворотові Габсбурґів на престіл; 5) приняти до відома наладнання дипльоматичних взаємин між СССР і Румунією та Чехословаччиною; 6) повитати з вдоволенням ратифікацію умови між балканськими державами; 7) затвердити рішення економічної ради держав Малої Антанти і переслати їх зацікавленим урядам; привитати всеамериканську умову не доводити до війни, що її завдяки урядові Арґентини підписано в Ріо де Жанейро 10. жовтня м. р.; 8) зійтися у вересні на наради в Женеві.

Перед стрічею премієра Думерґа і мін. Барту з Ґітлером.

Французька преса, обговорюючи візиту представника канцлера Гітлера фон Рібентропа у Парижі, здогадується, що він пропонував безпосередні розмови між канцлером Гітлером і мін. Барту та премієром Думерґом. „Парі Міді" пише, що Рібентроп приїде до Парижа, після повороту мін. Барту з Букарешту і Білгороду. Рібентроп бажає стрінутися з мін. Барту ще перед його подорожю до Льондону

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego Sąd okręgowy Wydział VI 1 karny we Lwowie w składzie S. O. T. Będaszawski jako przewodniczący, S. O. M. Dr. J. Locher i dr. L. Dworzak jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 154 czasopisma p. t.: „Діло" z daty, Lwów, dnia 14 czerwca 1934, do Sygn. VI. 1. Pr. 323/34 na posiedzeniu niejawnem z dnia 18 czerwca 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 12 czerwca 1934. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Діло" Nr. 154 z daty, Lwów, dnia 15 czerwca 1934, zawierającego: 1) w artykule p. t.: „Poklin Polahłym" w ustępie od słów: „Otynijszczyna" do słów: „materjalamy" znamiona występku z art. 170 k. k. i 127 k. k., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie druku wymienionego wyżej artykułu ma na celu szerzenie fałszywych wiadomości o zachowaniu się organów policji w czasie panachidy na cmentarzu w Otyntji w wojew. stanisławowskiem, oraz tendencyjne naświetlanie poszczególnych faktów w urzędowaniu organów P. P. jako nieuzasadnionych, które to wiadomości mogą wywołać niepokój publiczny. Według §§. 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący T. Będaszewski w. r. Protokulant K. Barszak w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz

Конспірація і провокація.

На маргінесі тернопільського процесу.

Нові два присуди смерти, нове марево двох шибениць і одно молоде людське життя запроторене до смерти за тюремні крати. Це жниво подій з Токів — далекого надзбручанського села, що скінчилося суворим присудом на судовій салі в Тернополі в ночі 18. ц. м. Трагедія формально ще не скінчена і вона невдовзі знайде свій відгомін на касаційній розправі перед Найвищим Судом у Варшаві.

Одначе це справи не зміняє і не зміняться події, що вже відбулися. А вони насувають деякі, незовсім веселі думки.

Самбірський процес з осені м. р. в справі убивства пок. посла Голувка ярким світлом громової лискавиці освітив частину нашого сучасного збірного життя, якого картини потрясли до глибини нашим громадянством. Відкрито тоді рака, що від ряду літ точить і розїдає молоді парости нашого національного орґанізму. Громадянство побачило — не перший вправді раз — але по-перше у такій наглядній формі — безприкладний розклад, що обхопив був наше так зване підпілля. Побачило провокацію у формі і розмірах, про які ніхто навіть не думав, а які знані були хіба деяким одиницям, що ближче цікавилися історією довоєнного російського і польського революційного підпольного руху.

В салі розправ самбірського суду побачили ми провокацію в рядах членів УВО і то у самій її верхівці. Одним з найголовніших свого часу керманичів підпольної і терористичної акції в краю виявився довголітній провокатор Барановський, що тішився довгий час беззастережним довірям свого проводу.

В особі Барановського був небуденний наслідувач Азева і тим викликав заг. враження. А скільки соток маленьких, незамітних і невідомих криється по всім усюдам серед нашого життєво недосвідченого та легковірного доросту, сьогодні годі сказати. Певне те, що число їх легіон, а жахливі цифри відкриють доперва в майбутності поліційні архіви і записки та спомини окремих функціонарів політ. поліції. Від світла історії вони не скриються і творитимуть документи сучасних, нам мало або і зовсім невідомих, подій, що мали вплив на формування воль й акцій, часто дуже некорисної і вельми шкідливої в часах, до яких відноситься.

Наше підпілля взорується на російському, а ще більше польському підпільному революційному рухові, що йшов окремо від російського. Воно копіює буквально передовсім польське підпілля і його методи та тактику, головно ППС з початків її діяльности на території Конгресівки і з 1905 р. та слідуючих.

Si duo faciunt idem, non est idem — коли двох робить те саме, не виходить те саме. А цю якраз максиму наше підпілля переочило. Ні відносини до війни в Конгресівці, ні настрій і взагалі психіка тодішнього польського громадянства чи його рішаючої більшости, ні врешті міжнародні обставини не є такі самі або хочби дуже подібні до наших сучасних настроїв, до нашої збірної психіки тут, у межах Польщі. Великі ріжниці витворила теж і світова війна та збройна боротьба у нас за власну державність. А і повоєнні міжнародні відносини інші як до війни.

Те все для нашого наймолодшого покоління майже зовсім не істнує. Воно не брало участи у будові української держави перед кільканацяти роками, здебільша не знає зовсім причин її розвалу і думає її збудувати виключно жертвою власної крови чи життя чисто революційним шляхом, нехтуючи те все, що досі для Великої Справи зробили попередники, з яких багато ще сьогодні діяльні. На думку цього покоління не повседневна муравлина праця, не збирання цією працею — не гучною, а навіть прикрою — та зберігання і безвпинне збільшування моральних і матеріяльних цінностей і планове фахове вишколювання молодих людей для приходу великих подій, а конспірація, підпілля, терористичний акт, бібулова пропаганда і неграмотні летючки заведуть нас напевно до здійснення заповітнього ідеалу нації.

Повстала страшна, пошестна психоза — на мою думку у своїх наслідках дуже шкідлива — бажання принести себе в жертву одинокоспасенній революційній ідеї. Розкиненням летючок навіть у справах буденного організаційного значіння з ріжними фразами і вигуками, що ніколи не шкодять противникові, а нам все, що розвалюють наші організації і товариства, які влада негайно закриває, час до часу якимсь відорваним терористичним актом, думає підпілля заступити те, що вимагає довгого фахового приготування і знання, багато енергії та бездонної жертвенної повседневної праці і великої розваги. Ця заразлива психоза творить легко революційну романтику, для якої недосвідчена молодь без надуми приносить жертви із себе. У романтичному захопленні ця жертва зовсім не лекша від жертви, якої вимагає повседневна т. зв. органічна національна праця.

І ця ріжниця між психічним наставленням старшого громадянства, свідомого своїх обовязків і відповідальности і психікою частини молоді є одною з головних причин непотрібної і деінде мало зрозумілої боротьби між старими і молодими. Очевидно причиною огірчення молодого покоління є й інші обставини політичного і господарського характеру, наше положення в Польщі, господарська скрута, безробіття та інші. Однак з усього найбільше таки лякає мене те, що частина нашої молоді вважає підпілля за одиноку певну дорогу, яка на її думку доведе нас до цілковитої побіди. Словом, конспіраційна тактика, її методи і засоби мають бути у сучасному універсальним лікарством на всі наші болі і недуги.

На жаль, частина нашої молоді повірила в конспірацію з усіми її причандалами як в одиноко доцільну національно-політичну акцію. Стала вона мячем у руках тих, що укриті в підпіллі є невідомі загалові громадянства і яких не можна притягнути до прилюдної відповідальности. Конспірація — підпілля хоче мати вплив на хід подій у нашому прилюдному органічному національному житті і з підземелля ним диригувати. І тут конспірація перестає нею бути. До широкої акції треба багато людей, а масового руху у підпіллі чейже укрити не можна. Про конспірацію довідуються заздалегідь ті, проти яких вона вимірена. У першу чергу знають про неї поліційні органи і своєчасно ліквідують членів підпілля.

І тоді падуть жертви, що їх дає хвилеве революційне захоплення. Наповнюються тюрми, ферується судові присуди на довголітню вязницю, а то і на кару смерти. Жертви окружається німбом національного геройства. Ореол мучеництва потягає нових кандидатів на дальші жертви підпольної роботи і нездорова та дуже для нас шкідлива психоза поширюється ще більше. Частина молоді, між якою є дуже цінні одиниці, гниє без потреби і без дійсної користи для здійснення наших заповітних змагань, а деякі передчасно зійшли навіть в могилу. І це діється в часі коли відчувається брак вишколених солідних працівників на багатьох царинах нашої розлогої, щойно на пів управленої національної ниви. З одної сторони ентузіязм, фантазія, революційна романтика — з другої нехіть до так званої чорної органічної праці та її легковаження, є ознаками збірної духової недуги частини нашого молодого покоління в границях Польщі.

Конспірація, що при своїй масі, що доходить і до дітей, давно у нас не є конспірацією і революційна романтика при молодечій легкодушности та життєвому недосвідченні несе найстрашнішу отрую — моральний розвал молодих душ — конфіденціональну службу в поліції і провокацію. А це сумне явище не таке знова рідке. Як оборонець у численних політичних процесах нашої молоді у ріжних судах Галичини, Волині і Холмщини мав я нагоду нераз переконатися зі судових актів і на судовій розправі як далеко зайшла вже в ряди нашого підпілля страшна зараза поліційної конфіденції, а навіть провокації. У практиці тяжко нераз розріжнити, хто властиво кермував акцією — конфідент, або провокатор чи дійсний провід підпілля. Визначний провокатор студент Барановський зі самбірського процесу чи малий конфідент сільський кравець Петро Флінта з тернопільського процесу та чимало подібних з інших процесів повинні бути наукою, що шлях до нашої перемоги не веде через закрите підпілля!

У часі славянського студентського конгресу в Празі в 1908 р. мав я нагоду говорити кілька разів з теперішнім президентом Чехословаччини і її творцем — проф. Т. Г. Масариком про українські справи. Він знав їх доволі добре і у розмові підніс як нашу відемну рису — за велику нашу політичну романтику при великій дозі політичного реалізму. Ті його слова сповнюються у нашій сучасній дійсности на нашій власній шкірі.

Недавно була в „Ділі" (ч. 158 з 18. ц. м.) стаття проф. О. І. Бочковського з Праги „Героїзм праці і життя", написаної з приводу книги Т. Г. Масарика „Як працювати", що в 1930 вийшла в Празі в українському перекладі. Варта, щоби наша молодь прочитала цю статтю, а ще більше саму згадану книгу презид. Масарика. Там вона пізнає, що шлях до тріякого розвою нації — і то поневоленої нації — і здійснення її заповітних змагань не йде через романтику — хвилевий героїзм, хочби ціною довголітньої вязниці або і смерти, тільки через щоденну чорну муравлину працю найчастіше без ніякого розголосу і ореолу, з метою своєю скромною лептою причинитися до здійснення заповіту нації. Тут лежить справдішній героїзм і таких нам треба героїв, а не тих, що кидають летючки зза плота і легко та дешево через засуд стають героями в очах декого з нашої публики.

У нас ще не обчислено, скільки шкоди понесли ми у своїй національній скарбниці через конспірацію і її рідні діти — поліційну конфіденцію і провокацію. А шкоди ці без сумніву величезні. Досі може вже й тисячі розвязаних товариств і організацій, конечних до нашого правильного розвитку, спаралізування національного життя, репресії і тюремна решітка, моральний розвал у молодих душах — оце сирий біланс нашого підпілля.

На жаль, наше громадянство замало реагує на виступи підпілля. Вправді поодинокі діячі писали про це на сторінках нашої преси, як Вас. Мудрий, Вол. Целевич, Іван Кедрин, Вол. Кузьмович у „Меті", д-р Осип Назарук в „Новій Зорі" та ще дехто. Було і посланіє митроп. Шептицького до молоді. Та те все не вистарчає. Треба, щоби всі свідомі відповідальности громадяни все і всюди систематично поборювали наше підпілля і розкривали молоді очі на його погубність для нашої нації і для самої молоді. Тільки збірним доцільним зусиллям відвернемо від себе нову катастрофу.

Д-р Степан Баран.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЧЕРВНЯ 1934.

о. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК. 9)

Мойсей Вернигора — українсьский Валаам.

„Дослівна реляція старости Суходольського:

„В році 1767 **Мойсей Вернигора**, родом зі села **Дмитриківки**, що лежить за Дніпром, убивши рідного брата й побивши матір та покинувши жінку, пішов до польського краю до села **Македон**, що належить до канівського староства, а тут передсказував людям, що вскорості повстане гайдамаччина в Польщі та що вже в цілій Росії на це змовляються, до чого також його брат хотів належати, що багато людей у часі тої гайдамаччини згине, але добра людина в це не повинна мішатися, бо той нагальний пожар, хоч і повстане, буде причиною проливу крови й великого знищення, всетаки буде усмирений. Провідників із багатьома злочинцями виловлять і стратять, а той край буде мати гетьманщину, як... бажати будуть, одначе залишиться під владою... кільканацять років, або дещо більше. В місті Каневі буде великий зїзд... а в тому-то часі для поляків вирину смутки.

Коли гайдамаччина дійсно зачалася й ці передсказання між народом усюди поширилися, гайдамаки старалися схопити Вернигору, але ні в Македоні, ані ніде не могли його знайти, навіть македонівці до того... склонити не могли. Вернигора втік і сховався в Корсуні на острові, довкола облитому рікою Рось, де в тому часі мешкали самі мельники. Уманське староство належить до Росії... Вельможного Суходольського, сам мешкаючи в Корсуні, був у нього на острові".

Як видно, проф. Семірадський за багато приписав цьому документові, коли назвав його „**власноручною** реляцією старости Корсуня І. М. П. Суходольського". Список згадує Суходольського в третій особі й ще з титулом, отже цього не міг писати сам староста Суходольський. Це може бути тільки відпис з оригінального письма Суходольського — тай це годі ствердити. Напевно, це один з таких списків, які бачив кс. Е. Ізопольський. А зміст цього списку Собанських щодо історичних даних про Вернигору майже вповні годиться з тим, що про Вернигору писали Чайковський, Ґощинський, що було видруковане в „Патріоті" та що опублікував проф. Кляйнер.[1]) Але список Собанських історично **найчистіший**: він не втягає Вернигори ні в яку політику і не робить з нього ані приятеля шляхти, ані агента барської конфедерації, тільки описує його як вішуна.

Очевидно Вернигора не міг ожидати від Польщі ніякої помочі для України, коли передсказував Польщі загибіль.

В реляції „Патріота" написане, що Вернигора, коли „пророкував", „у таких хвилинах попадав звичайно в **маґнетичний сон**". Це вже без сумніву пояснення Лелевеля в дусі месмеризму (Месмер, 1733—1815). Староста Суходольський цілком певно ще не мав таких понять, тому, крім канцелярійних „ґенералій", не записав нам буквально ні одної риси, котрою схарактеризував би психічну техніку ясновидючости Вернигори: чи він попадав у транс, яким способом, яким стилем тоді говорив, чи являлися йому духи.

Старинний Валаам удостоївся в біблії без порівнання кращої, вірнішої сильветки!

Можемо здогадуватися, як це вже Ґощинський здогадувався, що Вернигора вбив свого брата й побив свою матір саме в своєму екстатичному шалі. Брат приставав до гайдамаків, а Мойсей у своїх видіннях бачив сумний кінець гайдамаччини; отже мусіло між ними з того приводу приходити до сварки і навіть бійки. І коли був в екстазі, міг Мойсей убити брата та побити матір, що захищала брата. Можливо, що це було щойно в початках його ясновидючости.

Ми вже на одному місці сказали, що простим людям здається, начеб передсказувати будучність могли тільки святі люди, або ті, що запродали свою душу чортові. Так і „Патріот" написав про Вернигору: „Він вів таке праведне життя, що... нарід з далеких сторін приходив до нього".

В дійсности ясновидючість не є звязана зі святістю. Це спеціяльний духовий стан, спеціяльне наставлення чи „накручення" душі (беремо образ з радія). Російський Распутин також мав дар ясновидючости, а був просто казковий розпусник. У деяких ясновидючість проявляється щойно по перебутій тяжчій недузі (так у Тереси Neumann та в Распутина).

(Далі буде.)

[1]) Цит. Т. Коржуба, також, стор. 43

Міжнародні хліборобські дні в Будапешті.

(Власна кореспонденція з Будапешту.)

Будапешт, 17. червня 1934.

V

В останніх двох днях радили усі секції конгресу.

На **секції І-ій** (аграрна політика и економіка сіл. господарства), про якої першу частину засідання ми вже повідомляли, німець **Маєр** про вплив механізації сільського господарства на соціяльне і господарське положення села, а **Пехи** (Будапешт) про наладнання міжнародного ринку живини. Над першим рефератом вивязалася дуже жива дискусія між представниками середніх і дрібних хліборобів, — а поміщиками, яка виказала, як важко є звести разом інтереси цих двох груп посідачів землі. Над рефератом про ринки живини зродилося питання для нас чималої ваги, а саме, що держави-імпортери зловживають ветеринарні приписи для того, щоби не лустити на свої ринки живини навіть у такій мірі, як зобовязалися до цього окремими договорами. До цеї справи зголошено резолюції, що заступають інтереси держав-експортерів живини, які секція приняла.

Секція II-га (сільсько господарська освіта і громадська агрономія) вислухала рефератів проф. **Ебера** (Будапешт), проф. **Седльмайра** (Відень) та проф. **Тассінарі** (Рим) про завдання с. г. шкільництва ріжних ступенів до високого включно та про підготовку керманичів сільських хліборобських організацій. Зрозуміло, що ця тема дала причину до широкої дискусії, якої продовженням можна уважати відбуте в дні 16. червня ц. р. річне засідання **Міжнароднього Бюра Хліборобської Освіти**, яке звернуло на себе увагу найкращих діячів с.-госп. освіти багатьох держав. Резолюції II-ої Секції є саме вступом до резолюцій засідання Бюра, які ідуть в тому напрямку, щоби розбудувати в поодиноких краях окремі комітети та бюра для с. госп. освіти, які співпрацювалиб через цю міжнародню освітню організацію зі собою. Відносний реферат на засіданні Бюра виголосив відомий чеський освітний діяч **д-р Е. Райх.** На цьому річному засіданні Міжн. Бюра Хліборобської Освіти принято теж низку постанов про рівноуправнення титулу інжиніра-агронома в ріжних краях та про охорону агрономічних академічних ступенів і титулів.

На засіданні **III-ої Секції** (с. господарська кооперація) предложив австрієць **Бухінгер** реферат про завдання та організацію міжнародньої статистики сіл.-госп. кооперації, який закінчився приняттям проекту референта з тим, що 10. вересня ц. р. відбудеться в Празі для устійнення детайлів проекту ще окреме засідання вибраного Секцією комітету. Цей обширний проект буде мусіти зацікавити також наші кооперативні установи, а тому він для нас безпосередньо теж важний. Другий, для нас дуже важний реферат виголосив на цій комісії фінляндський міністр хліборобства **Ютіля** про організацію обороту молоком та збуту молочних продуктів. Висновки референта йшли в тому напрямку, щоби розбудовувати кооперативний збут молока і його перетворів, як найбільше відповідну і найбільше раціональну форму цього збуту. Окремо поставив внесок французький делегат **Ашар,** щоби створити постійний комітет молочарських кооперативних централь усіх країв, який змагав би до того, щоби переводити в діло справу порозуміння, для збуту молочних продуктів, що сьогодні для країв-експортерів масла і сирів (і для нас!) є величезної ваги. Цей внесок принято. При цім треба відмітити, що справа наладнання експорту молочних продуктів, а головно масла, була докладно обговорена на останньому Міжнародньому Конгресі в Римі (травень 1934) і дискусія над рефератом Ютілі була властиво фактичним закінченням тез висунених на згаданому конгресі. На жаль у тому конгресі ми участи не брали, тому справи висунені сьогодні були для нас цілком новими.

Чергові чотири секції: **IV-а** (рослинна продукція), **V-а** (винорадарство), **VI-а** (тваринна продукція) і **VII-а** (хліборобський промисл) обговорили богатий матеріял з нових досягнень господарської техніки, який цікавий передовсім для наших фахівців, закінчили свої наради низкою резолюцій, у яких пробивається теж гадка ощадної продукції, обмеження продукції (виноградарство, тваринництво) та жура за збут.

Дуже цікаві наради **VIII-ої секції** (жінка і село) стягнули не тільки представниць жіночих хліборобських організацій, але також керманичів господарських загальних організацій. Поза обширними рефератами, на теми у нас майже необроблені (хіба що в поверхових популярних статтях), які повинніб зацікавити наше зорганізоване жіноцтво, переведено при цій нагоді змагання за титул **найкращої господині світу.** До змагань станули жінки з кільканацяти держав. Покищо вчора признало жюрі титул найкращої господині в межах їх держав одній мадярці, одній швайцарці, одній румунці, одній бельгійці та одній італійці. Зпоміж них буде при закінченні конгресу признана одна найкращою господинею світу. Улаженням цього конкурсу занялися жіночі хліборобські організації через господинські школи у своїх краях. Конкурс був усім доступний і зводився до предложення виконаних змагункою ручних робіт та переведення у себе в краю та тут на місці домашньо-господарських праць. Цей конкурс покінчився вчора великим жіночим святом у тутешній господинській школі при великій участи передовсім дітвори (велике виховне значіння!) і високих достойників усіх держав. Конкурс відбувався під протекторатом дружини реґента п. Горті.

Кожний день приносить тут багато цікавого поза звичайними нарадами конгресу. Вчора прибула офіційна прогулька німецьких журналістів (20 осіб), щоби взяти теж участь у закінченні конгресу. Чимале враження і коментарі викликало вбивство мін. Перацького. Заповіджене приняття для членів конгресу у польському посольстві, призначене на вчора вечором — відкликано. Завдяки натякам деякої австрійської преси про здогадних убийників, годі обтрястися від запитів, передовсім тих, що ходять і мишкують за сензацією. Але на те і є журналісти, щоби найти навіть єдиного українця серед тисячі делегатів — коли він потрібний. Про інші і дальші справи — черговим разом

Інж. д-р Евген Храпливий.

Кріваві вуличні бої у Ліоні.

У Ліоні дійшло у вівторок 19. червня ц. р. до крівавих вуличних боїв між комуністами і поліцією. Комуністи збудували барикади та острілювали поліцію з дахів будинків. Барикади здобула поліція при допомові жандармерії. Комуністи відвозили своїх ранених вантажними автами, щоби не попасти в руки поліції. Щойно над ранком у середу вдалося поліції привернути лад і спокій у місті. Офіційний комунікат повідомляє, що 15 демонстрантів і трьох поліцаїв важко ранили.

МІН. БАРТУ В БУКАРЕШТІ.

БУКАРЕШТ, 21. 6. ПАТ. До Букарешту приїхав мін. Барту, якого повитали міністри закордонних справ держав М. Антанти, а саме: Тітулеску, Бенеш і Єфтич, всі члени румунського уряду, дипльоматичний корпус та біля 20 тисячна юрба народу. Мін. Барту згадав про приязнь між Францією та Румунією. Заявив, що Франція не думає зміняти співпраці на тяжку опіку. Французька політика змагає до господарської відбудови наддунайських держав. Не зважаючи на деякі трудноші від Праги аж до Анкари зарисовується ясний шлях порозуміння та ґарантії миру в східній частині Европи.

Як не можете спокійно спати — то підпишіть позичку Рідній Школі на суму 25 зол.

За один шкільний фронт.

До чого дійшла конференція власників українських приватних шкіл.

Вже перед шкільною реформою давалася відчувати потреба одного українського шкільного фронту, а його недостача наносила і нанесла нам чималі шкоди. Після шкільної реформи з 11. березня 1932 р. справа ця стала нестерпно пекуча. Недостача одного українського шкільного фронту відбивається шкідливо й на українському прилюдному, особливож на українському приватному шкільництві, яке найшлося в куди тяжчому положенні, як це було перед реформою.

Ідучи за голосом нашого громадянства, скликала Головна Управа „Рідної Школи" конференцію власників шкіл до Львова на день 5. червня ц. р. Явилися представники шкільних установ „Р. Ш.", шкіл СС. Василіянок зі Львова, Яворова і Станиславова (не було тільки з Дрогобича!) та малої семинарії Митрополичого Ординаріяту у Львові.

Нарадам проводив голова „Рідної Школи" проф. Іван Галущинський. Змістовні реферати виголосили інспектор „Р. Ш." В. Кузьмович і референт д-р М. Терлецький. Перший мотивував необхідність взаїмного порозуміння й одного шкільного фронту зі становища шкільної політики, другий виступив з конкретними внесками доцільного розподілу українських приватних шкіл відповідно до сучасних можливостей і потреб українського народу. Д-р М. Терлецький радив не ставити справи рубом, але обі сторони мусять піти на взаїмні уступки й найти спільну мову. Якщо прийшлоб до тої „спільної мови", то справу сітки наших приватних шкіл можна би поладнати ось-так:

В Яворові „Рідна Школа" має коедукаційну гімназію, прегарний власний будинок і всі дані до найкращого розвою. Одначе, щоби уможивити тамошнім СС. Василіянкам вести їхню гімназію, „Рідна Школа" могла би передати гімназії СС. Василіянок всі дівчата і таким чином скріпити ту гімназію. Рівнож професори „Р. Ш." могли би вчити також в гімназії СС. Василіянок. У Станиславові істнує добре вивінована повна дівоча гімназія „Рідної Школи". Натомість СС. Василіянки на місце постепенно ліквідованої учит. семинарії моглиб завести захоронкарську семинарію, яка має найкращу будучність. У Дрогобичі коедукаційна гімназія „Рідної Школи" стоїть дуже сильно і там на місце постепенно ліквідованої учительської семинарії моглиб СС. Василіянки завести якусь фахову школу для дівчат середнього типу. Таким чином обі школи не конкуровалиб, але корисно взаїмно себе доповнювали. Абсольвентки середніх фахових шкіл мають також змогу продовжувати вищі студії зарівно з абсольвентками гімназії. Щодо Львова, то розподіл шкіл відбудеться на підставі окремого порозуміння.

Як загальний, так і подрібний реферат викликав оживлену дискусію, в якій однодушно признано стійність виводам п. інсп. В. Кузьмовича. Щодо подрібного розподілу рідношкільних і василіянських шкіл спільне було загальне примирююче становище і велика взаїмна вирозумілість. Одначе до остаточного вирішення цих дуже важних і пильних справ не прийшло не з тої причини, що не можна було остаточно зговоритись, тільки тому, що у справах шкіл СС. Василіянок приявні заступники не мали мандату ані права складати обовязуючих заяв.

Перейшла однодушно резолюція такого змісту:

Шкільна анкета власників українських приватних шкіл, що відбулася дня 5. червня 1934 р., висказує побажання, щоби Головна Управа „Рідної Школи" дала почин завести постійний контакт з усіми представниками власників українських приватних шкіл з метою розбудови та співпраці на полі українського приватного шкільництва".

Таким чином почин до взаїмного порозуміння вже є. Найважніше, що з обох сторін видно добру волю і до порозуміння є вже психічний настрій. Головна Управа „Р. Ш." не заспить цієї преважної справи, буде стояти в контакті з усіми компетентними чинниками, які мають рішаючий голос у справі шкіл СС. Василіянок і доложить усіх зусиль, щоби створити необхідний наш один шкільний фронт.

Село на Радянській Україні.

З ВРАЖІНЬ ОЧЕВИДЦЯ.

VIII.

Як винищують українське жіноцтво. — Радгоспи. — Експерименти, що коштують міліони.

Дехто думав би, що фізичне винищення української нації почалось аж тоді, як большевики зробили штучний голод і завели масові розстріли. На мою думку ця песькольно-дияволь-ська справа велась уже від приходу большевиків ріжними способами. Між іншим: по приході большевиків відкрили в Україні безліч шпиталів та амбуляторій.

Якжеж лікували і кого?

У таких шпиталях погано устаткованих можна було бачити переважно жінок; всі вони хворі на жіночі хвороби від наслідків абортів. Аборти дозволені законом і є одним із доходів сільського буджету. До абортів медичний персонал заохочує, мовляв, тобі не можна родити, бо твоє серце слабе, другий каже: твої нерви слабі, а третій: ти родиш каліку. Жінки йдуть на операційний стіл не підозріваючи політики.

Я працював при аптиці на селі і з тою справою добре знайомий. За неохайність, бруд і санітарну неграмотність можна би цілу книжку написати. Не поміч, а розсадник хворіб.

Радгоспи, тобто великі державні фільварки, обєднані в зернотрести. Вони ріжняться від колгоспів тим, що мають свою дирекцію, свій рамавент від плуга до трактора і комбайна. Пляни робить трест. Робоча сила наймана, здебільшого там арештанти та засуджені на примусову працю. Через погане харчування, робітники втікають і завше як підходить робота, то радгоспи залишаються без робітників.

Але большевики дають собі раду. Висилають на села виїздні судові сесії, сільради арештовують під закидом якоїсь провини нівчому невинних людей, тут їх судять на рік чи на два і під конвоєм гонять просто до радгоспів; ті трохи пороблять і знову втікають. Так, що в радгоспах як не всі, а 70 проц. робітників це арештанти. Один інспектор зернотресту говорив мені, що кожний пуд пшениці коштує радгосп не менше 10 карб. В той час, коли держава платить 1 карб. за 1 пуд.

В декотрих радгоспах часто збіжжя залишається зимувати на пни.

Крім зернових є ще „скотоводні", „свиноводні", „вівцеводні" та „коневодні" радгоспи. Один свиноводний радгосп знаю добре. Великий фільварок кільканацять тисяч гектарів землі. Привезли з Англії маток, кнурів і англійця спеца. Почали розводити молодняк; біскві-тами, молоком, рижом молодняк кормили. Кільканацять ветеринарів день і ніч дижурили, вели ляботаторійну роботу, а свині здихають та здихають, міліони потрачено, вкінці прийшлось зліквідувати свиноводний радгосп „Артаташ".

Вівцеводний радгосп в Асканії Новій. Велитенська економія до революції належала німцеві Фальцфайнові. Вона межує саме з чорною долиною відомою нам з нашої історії, де Сірко ділив визволених з татарської неволі козаків, одних ліворуч, других праворуч. Асканія Нова неначе оаза серед просторих безводних і безлерсвних степів. Зелені сади-парки, ставки (штучні і природні), луги, пасовиська, котрі ще ніколи не бачили плуга. Фальцфайн заложив був акліматизаційний зоопарк. Привезені з далеких тропічних країв ріжні звірі, як лями, кангури, зебри, гну, дики, буйволи, бізони, дикі коні, зубри, олені, африканські та австралійські струсі і ін. звірі та птиці ходили по широких природних пасовиськах. Вели наукову роботу перехрещування. Большевики зуміли своєю бездарною господаркою знищити те, що ще лишилось із майна Фальцфайна і що не зїла революція. Що року призозять з Англії нові вівці на годівлю, вони здихають, погано акліматизуються. Готові акліматизовані отари вигубили, а інших не всилі розвести. Так іде з вівцями і зі свиньми, не ліпше діло зі скотом та кіньми в їх радгоспах.

СХІДНЄ ЛЬОКАРНО.

ФРАНЦІЯ ПРИЗНАЄ РІВНОПРАВНІСТЬ НІМЕЧЧИНІ.

З Парижа повідомляють, що французький уряд доручив свому амбасадорові у Варшаві Лярошеві зєднати Польщу для своєї концепції східнього Льокарна. Франція намагається довести до цілої низки умов взаїмної допомоги між СССР, Естонією, Латвією, Литвою, Польщею і Німеччиною. З тією самою концепцією виступить французький уряд у Берліні. Кружляють поголоски, що мін. Барту в розмові з представником канцлера Гітлера фон Рібентропом погодився признати Німеччині рівноправність під умовиною приступлення до низки умов безпеки у Східній Европі. Східне Льокарно було би доповненням умов в Льокарно та умови в Атенах, яку підписали Греція, Югославія і Туреччина. Після підписання цілої низки умов у Східній Европі і нової гарантії непорушности нинішних кордонів в Европі французький уряд бажав би довести тоді до зменшення зброєнь. Коли ці заходи не увінчаються успіхом Франція спіратиме свою політику на союзі з СССР.

Направляймо гріхи століть!

V.

Що могли тоді „православні" протиставити єзуїтам? Дяківки?!.. Наслідки: Можні роди і з культурою і без глибшої культури й характеру покинули рідний табор. Такий уже буває закон, що не лиш культура, але й її полір, краща „етикетка" — потягають за собою тих, які не мають свого власного хребта. Українська шляхта скоро забула свої „звичаї й обичаї". Старі можні роди: князі Слуцькі, Пронські, Пузини, Вишневецькі, Ходкевичі, Паци, Сапіги, Глібовичі, Дорогостайські, Воловичі, Гулевичі, Сенюти, Немиричі, пізніше Острожські, Огінські, Четвертинські й багато-багато дрібної шляхти — все це розтеклося, як той намул в леґенди про Сатанаїла, що хотів добути з нутрів „землю" — не в імя Його, але в імя своє. За родами пішли величезні маєтки, що в тяжкій годині могли були нераз стати українському народові у пригоді.

Хто ще стояв за „благочестям", бажав ратувати культуру й віру свою, мусів проти зброї шукати зброї, а не звичайного кола. Це приневолило творити власні „колеґії", „академії" на взір єзуїтських. Приймилася форма та змісту було мало, як врештою і в єзуїтів, що вносили менше науки, але зате більше нетолеранції, фуми, блеску, гордощів і ненависти. Алеж коли дух школи на заході змінився, а з ним метода й виховання, коли розгорталося в них життя від все наростаючих наук, фільософії — ми застрягли в полеміці, мертвій схолястиці майже до кінця XVIII. ст. Коли на заході рідна мова запанувала на всіх ділянках культурного розвою, ми жили „духовними мечами", „трубами словес про-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЧЕРВНЯ 1934.

Д-Р СТ. ЛЮДКЕВИЧ. 2)

Михайло Вербицький

та українська суспільність.

(Реферат, прочитаний на святочній академії в Яворові).

(Докінчення.)

Правда безсперечна, що талант Вербицького на парохії у Млинах не міг розвинутись як слід та мусів марнуватись. Але цей його талант був такий дужий та всесторонній, що і в найбільш некорисних наших умовинах виривався на світ до лету та находив собі сяк-так дорогу та спосіб висловити себе й без хитрої технічної рутини.

У кожнім сливе його творі, у кожнім мотиві ми чуємо божу іскру, львині пазурі та здамя правдивого, щирого вітхнення, а часто й геніяльної інспірації.

Але значіння Вербицького у розвою нашої національної культури в Галичині є ще далеко більше: Вербицький для нас є не тільки музиком, але також *символом нашого національного відродження в Галичині*. Він, як всякий справді великий, творчий талант, став найкращим виразником наших національних змагань і думок у 40—70 роках 19. століття: вийшовши трохи із москвофільської сфери, він враз із своїм народом перебув усю еволюцію тих років, як це видно із текстів його пісень: від рутенської мрякованної поезії Гушалевичів, Наумовичів,Ділицьких, — він прямував духом на тихі зорі, на ясні води, — до чимраз яснішого національного світогляду, до поезії Шашкевича, Федьковича, врешті до „Заповіту" Шевченка. Завершенням та останнім словом цього процесу була його музика до *нашого національного гимну* „Ще не вмерла", який і головно завдяки його музиці, що плила з нідра душі народу, поширився і запанував на довгі роки по обох боках Збруча і досі держить себе побіч Франкового, змістом глибшого, але слабшого музикою „Не пора".

Творення національних гимнів — це справа дуже цікава, але й дуже складна. „Національні гимни не творяться композиторами, а родяться у щасливий момент, у слушний час дієвої конечности із консолідації всіх духових сил нації".

Дуже цікаво булоб нам знати і прослідити, як зложився і поширився наш національний гимн „Ще не вмерла Україна", хто підсунув Вербицькому текст Чубинського і як повстала у Вербицького думка підложити до нього музику. Та це покишо закрите перед нами заслоною. Але сам факт, що не кому іншому, а саме Вербицькому із його москвофільським минулим було суджено і вдалося здійснити тодішній народній ідеал, потрапити в чистий та щирий тон народньої душі, вказує ясно на ту велику силу й експанзію його музичного таланту та на його значіння як нашого музичного барда.

Цей один момент і вистане вповні на те, щоби повалити всі теорії та толки про те, будьто би Вербицький був „мало народній" композитор.

Проблема нашого національного гимну переходила в останніх десятках літ цікаву історію, про яку не мушу тут згадати.

У воєнних роках, коли Україна здобула на часочок крихту незалежности, на Великій Україні та у нас у Галичині счинився раптовно шум у справі створення національного гимну. Скрізь почались розмови про те, що наші дотеперішні гимни „Ще не вмерла" і „Не пора" вже не актуальні, не відповідають нашим національним ідеалам, що пора їх замінити новими. І мов на даний знак почали поети і музики складати нові гимни: почались перерібки тексту „Ще не вмерла" (на „Вже воскресла") і ріжні наслідування чужих національних гимнів. Але ні один з тих гимнів не пустив коріння в масах народу і всі вони поволі пропали, а з ними разом пропала й наша воєнна розправа...

І ми знову лишилися здані на два передвоєнні наші гимни і ми мусимо далі за гріхи батьків каратися, співаючи їх та вижидаючи нового.

Отся історія із нашими гимнами має для мене деяке символічне значіння і для наших культурно-музичних відносин. Вона нагадується мені, коли почую, як дехто з наших музичних „модерністів" голосить урбі ет орбі, що культ для Вербицького та нашої старої музики не має у нас уже ніякого змислу, що наша новітня музика пішла вже так високо й далеко, що Вербицький їй уже нічого дати не в силі. Не булоб гіршої помилки, як ця, колиб ми у ці зрадливі теореми стали вірити. Вербицький і наші старі композитори, хоча й не мали відповідних технічних засобів компонування, знали, чого хочуть і писали так, як почували, кровю свого серця.

Ми сьогодні маємо всі технічні засоби компонування, але часто не знаємо, чого хочемо і жахаємося нераз так писати, як почуваємо, тому, що мода каже інакше, тому, що так, либи хотілося, „не випадає" писати. І в тім наша слабість супроти їх сили. І тому треба нам трохи присмирити високопарні гасла духової порожнечі та заступити їх чимсь солідніщим.

Може бути, що це нинішнє свято, подиктоване гарним, хоча може й недосвідним поривом студентської молоді, дасть товчок до глибшого культу та розуміння гарного минулого у нашій музичній культурі. І може дасть товчок до сконсолідування сил нації у минулім і майбутнім, а з тої консолідації наших національних сил може таки зродиться наш новий національний гимн, гідний заступити давні гимни Вербицького, — на який ми даремне чекали в часі нашої недавньої визвольної війни і якого таки не діждалися донині.

повідь вх" і лише з тяжким трудом видобувалося коли-не-коли рідне слово наверх у різдвяних ваикодній вірші, інтермедії, думі або в народній пісні. Страшна книжна мова не дала нам здвигнути школи з рідною мовою. „Церковна мова“, „книжна мова“, „канцелярівна“ і як ще хочете, не була мова тих, що мали до діла з „письмом“ взагалі з „грамотністю“. Додаймо до цього жорстокі „субітки“, а вкінці повну відсутність наук реальних, то чи буде дивно, що молоді покоління росли „від землі просто до неба“ — як попало? А далі зпід ринви на дощ. Від церковщини й візантійщини під впливи чужонаціональних шкіл, де нашою мовою ніхто не журився. Чиж врештою воно дивно, коли ми самі не журилися, коли наші „можні“ боліли шляхецтво та дворянство, коли таке „виховання“ натворило людей з „цинковими ґудзиками“, ренегатів, коли за виховання ввійшла пошана для чужого й погорда до мужика, до його мови — до всього рідного? Як могли ми взагалі так жити?!..

VI.

Не дивуймося, що тяжко було що-небудь зробити Дорошенкові й Мазепі, не дивуймося, що в нас розпаношились доноси, зрада, христопродавство. Пів тисячеліття не чули ми в школі своєї рідної мови, не мали дбайливих учителів, теоретиків, опікунів, що розроблювалиб пляни, стратегію національного виховання. Перші почини шкільних зайнять заскорузли у нас в монастирях, пізніше вище шкільництво не збудувалося на основах рідної мови і це було найбільшим і найгіршим лихом, яке довело нас до того стану, що рідною мовою й історією ми погордили, ми їх зневажили й не допустили до „святая святих“. І це пімстилося на цілих поколіннях, бо не засмакували вони солодощів рідного слова, не всмоктали в душу з мовою любови до рідного, не могли дійти до світогляду: „хто ми, чиї діти“? — Аж треба було Шевченка!

Коли на заході писалися найкращі твори у рідній мові, коли вже звилася преса попри книжку, ті нації могли бути спокійні — бо мали вже вихованого консумента. Почуття приналежности до нації, службу її ідеалам брала дитина повними жменями у свою душу зі школи, з книжки, з преси. І так творилися характери.

Нам дала „школа“ від найранших початків мову Октоїхів, Псалтирів і Требників, а пізніше, під чужими руками, мову „інститутів“, „пансіонів“ та „учіліщ“, з яких виходили Шестірні, Попенки, Ребусинські, або в найкращому випадку такі типи „провідників“ народу і його вчителів, як Нечуїв: Дашкович, що займався збиранням української народньої пісні, а не знав сам, до якої нації він належить... Чиж міг він краще виховати свою власну дитину? Ні! Його Ольга вчиться у старої дівулі з французького бруку „кращих манір“. Вона — рідна сестра Масі й Антона Люборацьких. Вся оця „золота молодь“ виходить чорно безідейна, без краплини любови до рідного слова, до власної рідні й рідного краю. Це прототипи всіх тих малоросів, дяльків, канцеляристів, що помагали „москалеві господарювати та з матері полатану сорочку здіймати“. Це та отаманія, що тягнеться тяжкою зморою в історії України. Вона зросла під чужим, чорним небом, на рідній землі виростала — й ніколи про неї не чувала... бо не було *рідної школи, рідної книжки майже 600 літ!**)

VII.

Витворилися типи, з якими годі було будувати державу в роках революції, хоча обставини були справді пригожі. Не маючи вогню іскри святого, любови до України, не могли принести їй на вівтар ані мало, ані багато. І тому була така маса авантюристів, що говорили про все й вели „політику“ для „панства й лакімства нещасного“.

Всі ті авантюристи примушували правдивих людей червоніти зі стиду перед світом. Всі вони — це ті кобзарі сліпі, криві і горбаті з Шевченкового „Великого Льоху“, що за милостиню і за гроші... „про Богдана“ співають... А коли їх бють, вони навіть не знають: за що кара?..

Отже програна наша, всі наші національні катастрофи мають тут своє джерело. Чужа мова й чужа школа не могли виховати нам, вони виховували — собі.

VIII.

І в нинішню хвилину це справа найпершої ваги. Коли хочемо стати нацією з хребтом і гранітом душі, то мусимо знати, яке виховання, яка школа була в нас у давнині і що вам вона дала. Колиж пізнаємо і зрозуміємо, що тільки в рідній школі й у вихованні покоління, яке при нас росте, лежить уся справа нашого дальшого нац. життя, або й нашої національної смерти — поставимось обовязково до цієї проблеми дуже уважно, бо, не дай, Боже, щоби ми в цих справах жили далі байдужно без провірення всіх дотеперішніх рахунків і калькуляції на майбутнє.

Це не сентименти, не романтика, бож правду каже Лібельт: „Народ жие, доки жие його мова, без народньої мови нема народу!“ — Жорстокий час глядить нам грізно у вічі й коли не подбаємо про рятунок нашого покоління, колесо життя розїде нас на смерть! Найкрайвіша пора, щоби ця справа кожного пекла і в день і в ночі, щоби кожний знав, що вага усіх національних проблєм — це культура рідного слова у всіх його формах! І тому треба перебудувати психіку нації і скінчити з відкладанням з дня на день. Журба про завтра повинна спрямувати всі наші волеві зусилля на потреби рідної школи, на виховні книжки в рідній мові і на щоденний корм — рідне слово у пресі. Іншого виходу не може бути.

Ми мусимо зрозуміти вкінці, що „свідомість“ не родиться в „останню тяжкую мінуту“, ми мусимо зрозуміти й оцінити величезні наші втрати в порівнанні з заходом. Рідній мові треба дати належне місце і в церкві, а далі в школі і всюди, де бють джерела освіти й культури. Зрозуміймо одно: навчання в рідній мові творить характери і творить хребет нації. Направляючи шістьсотлітні помилки і гріхи — за які так тяжко нині покутуємо! *Виховуймо покоління у рідній мові, у рідній школі!*

Микола Лебединський.

*) Всі наші трагедії, національні катастрофи, зрадництво мають свої джерела в отсій недостачі любови до рідної мови.

Отвертий лист

до Братчиків-членів Ставропіґійського Інституту.

Найновіше число „Пролому“ містить такий отвертий лист:

1) Чи відомо Братчикам-членам Ставропігії, що від часу перeняття гідности сеніора п. радником Ґуллою не були роблені ніякі заходи в ціли припинення руїнницької господарки в Народнім Домі у Львові, котрого правним спадкоцем є Ставропігія?

Чи відомо Братчикам, що запит одного з членів Совіту Ставропіґії в справі закидів, піднесених проти братчика посла Михайла Бачинського, комісаря „Народнього Дому“, не діждався донині відповіди?

2) Чи відомо Братчикам, що сеніор Ґулла в характері предсідника всіх староруських установ, заанґажованих давою порукою для кредитів для „Защити Землі“, незаконно і самовільно спинив виплачення мені, братчикові Ставропіґії, належну мені безспірно платню за вісім місяців з титулу, що я повнив обовязки директора „Защити Землі“, хоч потрібні на це фонди в формі позички для „Защити Землі“, сеніор Ґулла мав до диспозиції і хоч своїм словом чести заручив мені, що в означеному ним самим речинці, який вже давно минув, належні гроші будуть мені виплачені?

Чи відомо Братчикам, що таким чином сеніор Ставропіґії п. Ґулла важко провинився проти статутарних обовязків, до яких належить не тільки оборона інтересів Братчиків, а навіть несення їм матеріяльної помочи в потребі?

Чи відомо Братчикам, що таким діланням сеніор Ставропіґії Ґулла покривдив важко мене, братчика Ставропиґії, бо з огляду на катастрофальне положення „Защити Землі“ мені загрожує втрата запрацьованих мною гірко грошей, покривдив мене тимбільше важко, що я не побираю ніякої постійної платні, емеритури то-що, а маю важкі обовязки родинні — бо удержання дружини і двоїх дітей?

3) Чи відомо Братчикам, що в днях 10.—17. листопада 1930 р. була переведена б. дир. „Р. Рев. Союзу“ пок. Трешневським ревізія в „Защиті Землі“, якої руїна спричинила діймаючі втрати для Братчиків Ставропіґії і для Інституту самого, як для ручителя за довги „Защити Землі“, що пок. Трешневський віставив звіт з тої ревізії з замітами щодо ріжних неправильностей фінансових трансакцій і сконстатував, що положення „Защити Землі“ є катастрофальне та що цей звіт затаєний перед Совітом „Русского Ревізійного Союзу“ і перед Совітом „Защити Землі“?

Що до Дирекції „Русского Рев. Союзу“ належав тоді п. Ганасевич як член Дирекції, а обовязки ревізора повнив п. Плешкевич, оба Братчики Ставропіґії, яких на останніх Загальних Зборах членів вибрано до Совіту Ставропіґійського Інституту?

4) Чи відомо Братчикам, що сеніор Ставропіґії Ґулла є рівночасно предсідником політичної орґанізації, фактично одноцільної, а тактично поділеної на кілька фракцій, котра на своїх услугах має зорґанізовану боївку, що від довшого часу виконує напади на діячів, котрі звертаються проти продажности, народньої зради і розтрати, а то й крадежі народнього майна?

Чи відомо Братчикам, що до тої боївки є заанґажовані студенти університету, члени О-ва „Друг“, котре є під політичним і моральним впливом згаданої політичної орґанізації з сеніором Ґуллою як предсідником на чолі?

Чи відомо Братчикам, що та боївка довершує нападів у спосіб негідний чесних людей, на спосіб ножівників, нападаючи з укриття гурмою на безборонних та укриваючи перед відповідальністю своїх членів?

Чи відомо Братчикам, що та боївка довершила між ін. напади також на б. сеніора Ставропіґії совітника Третяка і на мене, братчика Ставропіґії?

Запитую Братчиків — членів Ставропіґії, чи відомі їм вище наведені факти, чи Братчики такий стан речі одобрюють, а якщо не одобрюють, то що в цій справі підприняли або думають підприняти?

Микола Вербовський, братчик-член Ставропіґії б. член Гол. Контр. Ком. „РСО“, б. дир. „Защити Землі“, б. член Управи „О-ва ім. М. Качковського“, б. дир. „Рус. Рев. Союзу“, б. дир. „Кооп. Централі“, секретар „Культ.-Економ. Совіта“.

Мадярщина не відречеться зміни кордонів.

Політична промова премієра Ґембеша.

БУДАПЕШТ, 21. 6. ПАТ. У сенаті премієр Ґембеш виголосив промову, про мирову політику Мадярщини. Заявив, що Мадярщина не перестане домагатися зміни своїх теперішніх кордонів, як цього хочуть держави Малої Антанти, бо це політика миру в Европі. Мадярщина співпрацює з Австрією, Німеччиною та Італією. Навязала би переговори зі сусідними державами, щоби привернути нормальні господарські взаємини. Хоч румунські політики кажуть, що ревізіоністична акція веде до війни, премієр Ґембеш заявив, що ревізіонізм веде до миру. Проблему із Закарпаттям на думку Ґембеша можна вирішити мировим шляхом. Вкінці заявив, що поворот династії Габсбургів на Мадярщину тепер неактуальний.

Загострювання взаємин між Німеччиною і СССР.

МОСКВА, 21. 6. ПАТ. Надійшла вістка, що німецький амбасадор у Москві Надольни уступає. Амбасадор Надольни був прихильником порозуміння між СССР і Німеччиною. Його димісію вважають большевики підкресленням неприязної політики Німеччини до СССР.

БЕРЛІН, 21. 6. ПАТ. Президент Гінденбург призначив німецьким амбасадором у Москві фон Шуленбурга, німецького посла у Букарешті.

Напад на большевицьке посольство у Гельсінґсфорсі.

Большевицька преса повідомляє, що перед кількома днями до большевицького посольства вечором вголосився фінляндець Савконен і побив дижурного урядовця. Поліція справника арештувала.

В ОБОРОНІ АВТОРСЬКИХ ПРАВ.

Письменник д-р Андрій Чайковський до всіх теперішніх і грядучих критиків його повісти „За наживою", Українська Бібліотека ч. 5. за травень.

Хоч якаб не була гостра ваша критика, то я її не приймаюся, бо це не може відноситися до мене. Повість вийшла з такого видавництва, де кожда книжка мусить вийти під міру 128 сторінок, ні більше, ні менше. Коли менше, тоді Редакція дасть свій причинок „на зріст", або на вагу так, як при купівлі сушених сливок або цукорків, колиж автор не попаде під міру, лиш напише трохи більше, тоді роблять з твором те саме, як деякі головці, що собакам відтинають хвіст або вуха.

Те саме роблять у Редакції „Української Бібліотеки" та не лише мені одному, але кожному авторові, що не вгадав міри і вибіг трохи далі на вулицю. Бідний автор не вгадає, де його дитину краяти будуть... Та колиб хоч зішили порядно, щоби рани не було знати, а то ні... ножички в рух, а тоді автор сіпає себе за вухом на таку чудасію... А вважливий читач погадає собі: „Ов! у тому місці автор замісць йти вулицею, як інші люди, перескочив через пять камяниць відразу. В тому місці поліційна собака певно втратить нюх і буде крутитися мов віхоть у полонці".

Таке то й мене стрінуло з тою повістю. Знаючи, що там лише 128 сторінкова повість може вийти, а в мене відповідного ліктя не було, щоб акуратно відміряти, прошу таке: повідоміть мене, що хочете врізати, покличтеся на сторінку чистопису, а, я, маючи у себе дубльон машиновий, сам зроблю операцію і постараюся зішити так, щоб не лишилася рана, та щоби задержати пропорцію, щоби моя дитина не вийшла яка горбатенька людям на сміх, а мені рідному батькові на журбу. Та моє прохання не було приняте, порізали, де їм хотілося і не старалися порядно посшивати.

Як я опісля прочитав книжку, то загадав собі один випадок, який трапився у Львові, ще як я був студентом. Умер якийсь сердега, і рідня нанила похорон у якомусь похоронному заведенні. Приставили домовину та „чорні" експедитори з Личакова не могли ніяк небіщика в домовину вложити, бо домовина була за коротка. Аж прийшов сам шеф заведення, поломив делікатно покійникові ноги, і той мусів сердега вміститися. Шеф виходив з того вірного погляду, що на тому світі покійникові ніг не треба, бо там не грають копаного мяча, ані не ходять, лиш літають, і там ніхто їхнього калітства критикувати не буде. Та інше діло з книжкою. Тут критик, чи не критик погадає собі, що автор „або дурний, або дороги питає", коли пише таке: „по тій розмові сталося те, або те..." По якій-же розмові коли її в книжці не було, бо зроблено з нею „обрізаніє".

Отож панове критики, пишіть собі за цю книжку, що вам завгодно, а я кожному з вас скажу: „отрецаюся сатани і діл його", бо то не я.

Андрій Чайковський.

З відчитової салі.

ПРОБЛЄМИ ПСИХОАНАЛІЗИ.

Під таким заголовком виголосив у неділю, дня 17. 6. ц. р. о. д-р Йосафат Скрутень ЧСВВ реферат. Реферат цей входив у програму останніх в цьому році ширших сходин Марійської Дружини Студенток у Львові.

І цим разом у ширших сходинах членок Марійської Дружини Студенток взяли участь і старші громадяни і представники деяких редакцій. О. прелеґент, знаний вже зі своїх ядерних і ясних викладів — і цим разом дав повну картину ґенези й розвою цеї спадної, а так актуальної проблеми як „психоаналіза".

Спираючись на засадах творця психоаналізи З. Фройда, — висвітлив шан. о. прелеґент цю квестію з точки чисто формальної, не торкаючи її з боку критичного, бо на це не позволяв уже час.

Тому то по широкій та цікавій дискусії, виявом думки усіх слухачів було прохання, яке голова Дружини звернула в сторону о. прелеґента, щоби при найближчій нагоді зволив продовжувати ту цікаву тему — трактуючи її вже під кутом чисто критичним та зясовуючи відношення релігії та церкви до психоаналізи.

На цього роду проєкт прелеґент згодився, а видів вдоволяючи-наново бажання п. д-ра І. Копача й інших присутніх — зобовязався це ширше розпропаґувати це в пресі та осібних оголошеннях, щоби дати нагоду прислухатися цьому рефератові усім, які того роду питаннями цікавляться. З чисто технічних причин реферат цей буде мати місце щойно по феріях і входитиме в програму сходин М. Д. С.

Учасник.

Чи Ви вже зложили книжки або даток на купно доброї книжки для наших братів на заході?

По широкому світі.

— До Трієсту приїхав австрійський міністр торговлі Стокінґер з численною делеґацією з метою придбати для Австрії вільну митну смугу в порті Трієсті.

— У копальні Карстенцентрум дійшло до катастрофи внаслідок землетрусу. Сімох робітників засипаних.

— Комісія французького сенату рішила видати судові колишнього міністра справедливости Ренольда, замішаного в аферу Ставіського.

— Провідник націонал-соціялістичної молоді Стебе виступив різко проти німецьких консерватистів.

— Мін. Ґебельс приняв на авдієнції проф. Т. Зелінського, який виголосить теж відчит в університеті у Ляйпціґу.

— Банк Міжнародніх Виплат у Базелі переслав німецькому урядові різкий протест проти припинення сплати закордонних довгів з позичок Доза і Йонґа закидаючи зломання міжнародніх умовин.

— Німецький корабель „Дрезден" розбився на підводних скалах недалеко норвеських фіордів і потонув. На кораблі їхало 1000 туристів, які майже всі врятувалися, крім чотирьох жінок.

— У виборах до провінціональних соймів у Канаді ліберальна партія вийшла з перемогою. Таким чином проурядова партія консерватистів мусить віддати керму в Канаді лібералам.

— Большевицька телеграфічна аґенція ТАСС заперечує вістки японської преси, наче би біля Владивостока відбувалися маневри большевицької фльоти при участи підводних човнів, торпедовців і гидропілянів.

— Британські кораблі здогонили корабель китайських піратів і визволили чотирьох громадян В. Британії зпоміж схоплених пятьох.

— Большевицький уряд зліквідував революційно-воєнну раду комісаріяту війни і маринарки. Назву комісаріяту перемінено на комісаріят оборони.

— В першу річницю приходу до влади відбулися величаві обходи в Данціґу. Провідник націонал-соціялістів Ферстер виголосив велику політичну промову.

— Міністри Бенеш і Єфтич виїхали з Букарешту.

— Канцлер Гітлер виїхав до Нойдек, щоби скласти звіт през. Гінденбурґові з нарад з Мусолінієм у Венеції.

НОВИНКИ

— **ДО ЦЬОГО ЧИСЛА ДОЛУЧУЄМО СКЛАДАНКИ П. К. О., ЯКИМИ ПРОСИМО НАДСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЛИПЕНЬ. — АДМІНІСТРАЦІЯ.**

— **ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.**

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **30-ліття композиторської діяльности Василя Безкоровайного.** Пишуть нам: Дня 3. червня ц. р. відбулася в Золочеві академія для вшанування 30-літньої композиторської діяльности проф. В. Безкоровайного. Гарно прибрану салю виповнило численно зібране місцеве й замісцеве громадянство. До ювилята промовив д-р Т. Ваньо і вручив дарунки. Відтак д-р Краснопера виголосив реферат про діяльність композитора. Потім відбувся концерт творів ювилята. Виконання творів було зразкове і рясно оплескуване. Зворушений виявами щирої симпатії ювилят подякував присутнім сердечними словами.

— **З радія.** Радіостація в Гайльсберґу (291) надаватиме 23.ц.м. в год. 20.40 оп. вечір у виконанні кенігсберської орхестри. Співає наш відомий оперовий співак О. Руснак.

ПІДПИСУЙТЕ Й ВПЛАЧУЙТЕ НА ПОЗИЧКУ РІДНІЙ ШКОЛІ ПО 25 ЗОЛ.

— **Важне для еміґрантів до Злучених Держав.** Американський ґенеральний консулят у Варшаві вимагає далі від еміґрантів, що роблять заходи за вїздову візу, предяви ґарантійних документів, які стверджують маєтковий стан осіб, що викликають до себе особи з Америки. В звязку з цим еміґранти до Злучених Держав повинні негайно порозумітися зі своїми свояками, щоби вони прислали вимагані запоруки просто до консуляту, або на адресу еміґрантів. Як хто має карту вступу, а знає, що з Америки не прийшло потрібне засвідчення, не потребує їхати до Варшави, лише післати просьбу до консуляту, щоби прислали йому нову карту вступу. Торічні ґарантії вже передавнені. Транспорт еміґрантів до Злуч. Держав відійде з Варшави 17. липня, а корабель з Гдині відпливе 21. липня. — Всякі інформації дає Еміґраційний Дім, Львів, Вишневецьких 4.

— **Спорт. Т-во „Україна"** у Львові потерпіло, як довідуємося, поважну матеріяльну страту. А саме перед кількома днями вломились уночі невідомі злодії до шатні, на площі Сокола-Батька, де переховується все спортове приладдя С. Т. „Україна", і забрали звідти м. ін. 5 нових мячів, 5 пар черевиків для копунів і все легкоатлетичне приладдя. Шкоди є на кількасот золотих.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішньому тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 33468. 5.000 зол. на ч. 66640. 2.000 зол. на ч. 36380 74120 123609 29130. 1.000 зол. на ч. 27447 64369 112545 568 97368. 500 зол. на ч 36390 75881 76689 161855 723 65017 125401 164980. 400 зол. на ч. 100 45033 78975 83157 92689 95043 95145 130050 13765. 400 зол. на ч. 100 45033 78975 83157 92689 95043 95145 130050 13765 79960 830054 111979 116141.

— **Залізничі полекші для літників.** Міністерство залізниць ввело таки тарифові полекші, з яких можуть користати родини, що вертають з літних ферій. Потрібні до того, як відомо,

посвідки громад, де інтересовані літчики мешкали. Посвідки можна видавати тим самим особам кілька разів.

— **Пожежі.** В Ямниці пов. Станиславів вибухла в загороді Івана Духовича пожежа, яка перенеслася на сусідні будинки і знищила 5 мешкальних домів з господарськими будинками. Шкоду обчисляють на 12.000 зол. Причиною була хибна будова комина. Підчас ратункової акції одна жінка тяжко попеклася. — В Підгородищах пов. Бібрка занялася хата Яцка Бохмада, причому згоріли не тільки його, але й сусідські будинки. Вогонь був підложений. — В Камінці Боброїдах пов. Рава Руська вибухла 14. ц. м. досвіта пожежа в загороді Юрка Гоціги. Згоріла хата і комора з усім домашнім інвентарем. Правдоподібно хтось підпалив. Шкоду обчисляють на 3.000 зол.

— **Львівська хроніка.** З палати рим.-кат. архиєпископа при вул. Чарнецького вкрали злодії кілька цінних річей. — При вул. Янівській ч. 52 жінка купця Вітмана підчас суперечки вдарила тяжко свого чоловіка моздіром по голові, ранячи його тяжко. — На пл. Краківській арештовано жебрака Мих. Данкова, при якому знайдено готівку 180 зол. і кілька золотих долярів, укритих у широкому поясі.

— **Краєва хроніка.** В Голоску Малім коло Львова пробувала покінчити з життям 17-літна Марія Раборська. Причиною була нещаслива любов. — До мешкання управительки школи Анни Павлусевич у Струтині Вижнім пов. Долина добулося в ночі пятьох замаскованих бандитів, які стероризувавши її револьверами, зрабували 30 зол., перстень і годинник. — У Стрию застрайкувало у 9 пекарнях 31 робітників, домагаючись точного 8-годинного дня праці та підвишки платень. — При вул. Супінського в Станиславові повісилася у своїм мешканні 42-літна Анна Матіяк з причини невиліченої недуги. — З рим.-кат. каплиці в Червонограді пов. Борщів украдено позолочувану чашу, кустодію і позолочувану пушку. — В Щепятині пов. Львів повісився 68-літний господар В. Масталір з причини невилічної недуги.

— **Смертний стріл поліцая.** На стації в Лаврові побачив поліцай в ночі трьох людей, що вештались біля товарового потягу. На його вид почали втікати, не зважаючи на заклик: стій! Тоді поліцай, уважаючи їх за злодіїв, стрілив і вбив одного з втікачів, а два інші щезли серед темряви. Хто є вбитий і чи справді він хотів красти, покищо не знати.

— **Передпотоповий кістяк у Коломиї.** На коломийському передмісті Королівка робітники, занятті будовою дороги, викопали у глибині 80 цм. кістяк незвичайного передпотопового звіра. Місцями кістяк має скаменілі останки шкіри з волоссям. Справою заняли ся наукові чинники.

— **Кістяк жінки в кerниці.** Минулого тижня чистили і відновляли на Волковиці біля Рави Руської керницю, яка від довшого часу була неуживана. Підчас чищення з криниці видобули кістяк жінки. По деяких річах як перстенець, торбинка, черевики та волосся здогадуються, що це донька кімнатного маляря Вергуна Степана, яка тому 4 роки вийшла у Великодну пятницю з дому і більше не вернулася

— **Трагічні імянини.** В містечку Кшеліцах біля Ченстохови бавилися дві родини, Подлеських і Лідів, справляючи імянини. Спершу частувалися алькоголем, а коли його забракло, а забава протяглася до другого дня, взялися до денатурованого спірту. Забава скінчилася страшно, бо нараз один гість крикнув: „Ратуйте, я нічого не виджу, я осліп!“ Почали його ратувати, але він тимчасом помер. Незабаром захорували дві жінки і серед страшних болів також померли. Також інші учасники забави розхорувалися, затроєні денатуратом.

— **Обережно з недозрілими овочами.** В селі Верлюбі на Поморю вмерла 12-літна дівчинка, наївшись недозрілих овочів. — Подібна смерть постигла одного хлопця в Бидгощі, що затроївся ягодами.

— **Дві тисячі домів під секвестром.** Як ствержують господарські організації, у Варшаві находиться тепер під секвестром коло 2.000 домів. Сталося це з тої причини, що власники домів не не можуть вивязатися з податкових обовязків.

— **Родинна трагедія.** В Буковій, пов. Долина Антін Дубейський застрілив з дубельтівки свою 46-літну жінку Софію, стріляючи до неї з віддалі 5 метрів. Опісля душогуб вистрілом у голову відобрав собі життя. Причиною трагедії були родинні непорозуміння.

— **Ремісники в Польщі.** На основі статистики в Польщі є 280 тисяч ремісників, які діляться на 7 великих професійних груп: будівельну, волоконну, металеву, споживчу, шкіряну й особистої прислуги. Найчисленніша є шкіряна група, в якій найбільше, бо аж 58.400 є шевців. У волоконній групі перше місце займають кравці, яких є 43.478. Дальше щодо числа йдуть столярі (31.158 осіб), ковалі (24.149), різники (22.357), пекарі (15.825), мулярі (11.167), шлюсарі (8.454), годинникарі 5.464 і т. д.

— **Ріжні вісти.** Віденська поліція викрила в ріжних дільницях міста Відня у пивницях, великі склади вибухових матеріялів. — В Асперні біля Відня скочила з легкопадом з висоти 300 метрів молода жінка Анна Голіцька і без пригоди спустилася легко на землю.

— **Декольтовані плечі заборонені на англійському дворі.** Як відомо, модні тепер дамські вечірні сукні, що зпереду сягають нераз по шию, зате ззаду витяті майже по пояс. Тільки на королівському дворі в Англії та мода не знайшла признання, бо льондонські дамські кравці звернулися до маршала двору з запитом, які вечірні сукні будуть допущені в теперішньому сезоні на англійський двір. Відповідь була така: „Вправді досі також декольтовані сукні можна було носити на королівському дворі, одначе ніяк не будуть допущені сукні з декольтом плечей. Пані, які прийдуть в таких тоалетах, не будуть мати вступу до апартаменту королівського замку“.

— **Сталевий міст.** В Льондоні збирається міжнародній конґрес для розвою сталевого будівництва. В програмі конґресу находиться м. ін. проєкт одного англійського інжиніра будови сталевого мосту в одвім луку. Міст має бути довгий на 3.330 метрів, отже був би сім разів довший ніж найбільший того роду міст, що находиться в заливі Сіднея в Астралії.

— **Човном крізь Атлянтик.** 24-літний моряк Джон Смит виплив перед кількома днями з порту Петерборо (Канада) човном 5 метрів довгим, яким хоче переплисти Атлянтійський океан до Европи. Смит плине наперед долі рікою св. Лаврентія, опісля заливом св. Лаврентія до Нової Фунляндії. Звідтіля хоче взяти курс на Ірляндію. Він не має на човні ані щогли ані вітрила і весь час подорожі хоче веслувати. На його думку ціла подорож може потревати 2—3 місяці. Хоче доплисти до Петерборо в Англії. Навіть харчів не взяв зі собою, в надії, що харчі дістане з кораблів, які стріне по дорозі. При його виїзді зібралося в порті багато людей, бажаючи йому щасливої дороги.

— **Величезна пожежа лісів.** З гір Гарцу повідомляють про величезну пожежу лісів біля Гаймбоґа. Ліси горять на просторі 600 гектарів. Недостача води утруднює гашення вогню. Місце пожежі представляє страшний образ знищення.

— **Большевики видають історію світової війни.** Штаб червоної армії під проводом комісаря військових справ Ворошилова рішив видати історію світової війни. Для використання архівальних документів покликано визначних військових знавців. Історія буде обіймати 12 томів. До першого тому увійдуть початкові воєнні операції, а саме східно-пруська, заняття Галичини російськими військами, операція варшавська і лодська. Документи до початкових фаз війни вже оброблені і приготовані до друку. Приготовляється теж матеріял до 1915 р. він обіймає галицькі операції весною 1915 р., бльокаду Перемишля, операцію свенцянську, відворот російських військ в червні і серпні 1915 р., операцію львівську, ченстоховсько-краківську, бої над Дністром і Прутом. В дальших томах будуть описані бої в 1916 р., м. і. проломання волинського фронту ґен. Брусіловом, операції під Барановичами, операції на румунському фронті, оборона доступу до Петрограду і т. д.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

Під прапором жіночої солідарности.

Жіночий Конгрес! Яка принадна, спокуслива і небезпечна тема! Як легко на ній поховзнутися і тяжко її опокутувати! А як тяжко підійти до неї, щоби сказати своє слово і не попасти в неласку, щоби заатакувати, а в разі невдачі відступити, як казали австрійці „на заздалегідь приготовані позиції“. Просто з тактичних оглядів: um sich vom Feinde loszulösen...

Важке ярмо твоє, жіноча темо, не легкий твій тягар!

Пеанів вам не заспіваю, бо на це є в нас і так забагато молодих недосвідчених поетів, жонатих репортерів і старих пантофлярів; педагогічні, тактичні й організаційні вказівки і поучення дали вам вже інші люди; спліток про вас видумувати не буду, бо в цьому ми не моцні, — з чимже мені підходити до вас?

Чи не почати від лектури ваших комунікатів? Невелика штука!

1) Делегації мають приїхати до Станиславова найпізніше дня 23. год. 7. рано. (Добре, але як поїзд спізниться, або, не дай Господи, буде карамболь, то що їм робити? Требаж усе передбачити).

2) По приїзді делегації мають зголоситися до кватерункового бюра, до головного виділу С. У. або до філії С. У. в Станиславові. (Де це все міститься, у 100-тисячному місті моєї молодости? Хоч я вірю, що жінка, як десь, колись, кудись хоче потрапити, то напевно потрапить. Заведе її інстинкт і той шостий орієнтаційний змисл, який мають перелетні птахи і 99 проц. жінок).

3) Конгрес починається Богослуженням 8. год., а інавґураційне засідання точно год. 10. (Де? Тут може вийти плутанина. П. Тишинська поведе свою ескадрону до владичої каплиці, п-і Конрадова свою чету до катедри, а інші підуть гуртами до церков на Книгинині, Бельведері та Майзлях.

4) Проситься делеґатки займати місця на салі (якій, при котрій улиці, яке число?) і т. д. Та це все пусте.

Що деякі дрібні неясности вкралися до комунікату, це треба покласти на карб того, що комунікати стилізували: Головний Виділ і Діловий Комітет, а підписали: Мілена Рудницька, Ірина Лучева, Евгенія Макарушкова і Олена Шепарович.

До цієї пори все зрозуміло, ясно і не дуже точно. Та це дрібниця.

Треба з іншого боку підходити до справи. Не помилявся мій товариш, що певно зі страху перед якоюсь жінкою вклав в уста якогось „панікера“ тривожний шепіт: „Побачите, що цей Конгрес на всякий спосіб у вислідї звернеться проти мужчин. Я їх усіх знаю в цілій хроматичній гамі від Кисілевської Олени до Рудницької.

І має рацію.

Я теж боюся солідарного, вирівняного жіночого фронту, бо він споконвіку править світом і кидає нами як мячем на болотяному грищі. Жіночий фронт — казав колись пок. Микола Василько — kann die Regierung umstürzen!

До чого може довести фантастичне почуття солідарности у жінок, нехай засвідчить ось яка подія:

У симпатичнім містечку Шикаго приїхала минулого тижня до церкви пара молодих людей, щоби повінчатися. Як постановили, так і зробили. Та після шлюбу явилося в церкві шестеро дівчат, з яких кожна заявила категорично молодій, що жених раніше обіцяв з нею одружитися, ба навіть у ріжних більше або менче невинних формах узяв від них деякі скромні зачети.

Молода лишила свого жениха в церкві, сама з шістьома дівчатами пішла до захристії, всі відбули віче і однодушно постановили, що шлюб неважний, а молодий має зараз повінчатися з тою, якій перший приобіцяв, що стане з нею під вінець. І так певно мусіло статися, бо Шикаго не Львів або Станиславів.

Легко уявити собі, що після деяких рефератів або резолюцій на станиславівському Конгресі можуть деякі жінки рішити розвестись або присягнути, що не вийдуть заміж, але не можу уявити собі, що найшлись би такі дві товаришки, які відреклись би новоздобутого „каваліра“ тільки тому, що він освідчився іншій.

Відома річ, що нема більшої насолоди для жінки як відобрати нареченого, чоловіка або просто кібіца чи фатиґанта своїй найдорожчій приятельці. Це є теж солідарність і спільний, найсильніший фронт — проти нас.

Тиберій Горобець.

СОКІЛЬСЬКІ РУХАНКОВІ КУРСИ.

17. червня н. р. відбулися інструкторські поїздки для вивчення здвигових вправ у такі місцевости:

Красів — вправляло 17 побр. і 9 пос. Інструктори поб. Корейба Ю. і пос. Заборська А.

Діднлів — вправляло 38 побр. і 20 пос. Заступлене було теж гніздо Банюнин. Інструктори побр. Тиходій Ст. і пос. Пасічник Ст.

Задвіре — вправляло 22 побр. і 20 пос. Інструктори побр. Блятітка Е. і пос. Огайй І.

Пустомити — вправляло 12 побр. і 8 пос. Інструктори побр. Ничка О. і пос. Цікорська М.

Грибовичі Вел. — вправляло 21 побр. і 7 пос. Інструктори побр. Березінський А. і пос. Писарівська Н.

Підбірці — вправляло 17 побр. і 7 пос. Інструктори побр. Сабара Ст. і пос. Лех Н. Переведено теж загальні збори.

Жорниська Заступлені гнізда: Жорниська, Золів і Кожичі. Вправляло 13 побр. і 10 пос. Інструктори побр. Лазор Е. і пос. Лех М.

Новосілки Ліски — вправляло 33 побр. 15 пос. Інструктори побр. Матвіїв З. і пос. Палажій О.

Цунів — вправляло 12 побр. і 20 пос. Інструктори побр. Коваль О. і пос. Шиманська Ст.

Містки — заступлені гнізда: Містки, Полянка і Мавковичі. Вправляло 9 побр. і 52 пос. Інструктори побр. Пуляк М. і пос. Демцюх О.

Пикуловичі — вправляло 22 побр. і 20 пос. Інструктори побр. Козачок В. пос. Бідик І.

Гаї к. Львова — вправляло 15 побр. Інструктор побр. Мокогон М.

Прес. реф. „С. Б“

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

Перевибори в Украінбанку. Дня 21. травня н. р. відбулися загальні збори представників Українського Кооперативного Банку в Тернополі для затвердження біляксів і рахунків та доповнюючого вибору трьох членів надзірної ради. Теперішня скрута відбилася очевидно на правильному розвою банку, що істнує вже 35 літ і є одною з наших найстарших кредитових установ у краю. Одначе є всі дані, що банк поїдно перебуде скруту і стане на передовому місці українських кредитових установ на Поділлі. У своїй історії після війни перейшов Кооперативний Украінбанк (давніше Повітове Товариство Кредитове) ріжні внутрішні потрясення на місцевому партійному тлі, коли то гурток тутешніх радикалів хотів силою здобути для себе згаданий банк; а коли це не вдалося, то довгими роками вів ріжні судові процеси про уневажнення рішень загальних зборів і уступив щойно тоді, коли програв усі процеси, навіть у Найвищому Суді. Ці сумні картини з історії банку описані докладно разом з наведенням документів у брошурі д-ра Степана Барана, що вийшла друком в 1929 р. під заголовком: „Тридцятьліття Українського Банку Кооперативного в Тернополі 1899 — 1929". Після останніх перевиборів входять тепер у склад надзірної ради банку: о. крил. Володимир Громницький як голова, начальник складу Нар. Торговлі Микола Гурин як заст. голови, лікар д-р Теодор Мисюк як секретар і як члени: Василь Болюх, госп. з Кутковець, проф. Ілярій Брикович, Михайло Воличець, госп. з Біржок Великих, о. Степан Вонс, парох з Ігровиці, начальник складу Маслосоюзу Микола Никифорук та урядовець Под. Союзу Кооператив Роман Цегельський. На засіданні надзірної ради 15. ц. м. переведено вибір нової дирекції банку. З дирекції уступили: довголітній начальний директор банку проф. Іван Боднар і проф. Павло Диків, лишилися тільки б. посол Антін Кунько, госп. в Чернилеві Руськім. На місце уступивших вибрали: Андрій Фаленлиш, будівничий і власник реальности та Йосиф Кметь, ем. судовий урядовець та власник реальности — оба в Тернополі. До контрольної комісії увійшли: о. Вол. Громницький, Василь Болюх та Роман Цегельський. В цей спосіб закінчилася друга фаза внутрішньої боротьби за керму банку.

СПОРТ.

ЧОРНІ — УКРАЇНА.

Віднавті змагання цих дружин за мистецтво Окружної Ліги відбудуться в неділю 24. п. м. на грищі Погоні. Початок: год. 10·30 передполуднем. Попередять змагання резерв в год. 8·30. Сподіємося, що Україна, яка мин. неділі по однозгідним реляціям очевидців програла через нездарність і сторонничість судді змагання в Польонією в Перемишлі, доложать усіх старань, аби змагання з Чорними вирішити у свою користь.

ЧОРНОМОРЦІ — СОКІЛ (БІБРКА).

В неділю 24. ц. м. відбудуться на грищі „Світезі" (кінець вул. Мартина доїзд трамваєм ч. 9) змагання за першенство У. С. С. між Соколом із Бібрки та львівськими Чорноморцями, які під цю пору ведуть у табелі.

Тогож самого дня відбудуться ще змагання **Сокіл IV. — У. Р. С. К.** Час і місце цих змагань подамо пізніше.

В Комарні відбудуться товариські змагання **Сокіл Судова Вишня — Хуртовина (Комарно).**

ЗМАГАННЯ ДРУЖИН У. С. С. У ПЕРЕМИШЛІ.

В неділю 10. п. м. грав Спартак із Запорожцем у Перемишлі і виграв змагання 5:1 (3:0). У В'яську набив Беркут Вігора 6:1 (4:0). У Добромилі переміг УСК Сокола з Перемишля 4:1 (1:1). Четверті змагання Кармелюк — Степ покінчились вок-овером 3:0 для Степу, бо Кармелюк відступив від дальших розгривок за мистецтво. (У товариських змаганнях Степ переміг Кармелюка 4:1). По тих змаганнях заняв **Степ** у табелі мистецтв І. місце (5 зм., 8 пунктів, в. в. 15:4). Друге місце займає **Беркут** (5, 8, 18:7), третє **Спартак** (5, 7, 13:6), четверте **УСК** (5, 7, 14:10), пяте **Запорожець** (6, 5, 11:19), шесте **Сокіл** (5, 4, 9:7), семе **Вігор** (4, 1, 6:20), восьме **Кармелюк** (5, 0, 1:18).

ЗІ ЗМАГАНЬ С. К. „РУСЬ" В УЖГОРОДІ.

В останніх кількох тижнях ужгородська Русь грала зі змінним щастям. Після перемоги над сильним КАЦ з Кошиць 5:1 у дні зїзду українського учительства й жіноцтва Русь розіграла в найближчу неділю змагання з берегівською дружиною Б. Ф. Т. Ц. з вислідом 3:0 (0:0). Того дня розбитий Кобзар не грав, тому ворота стріляли: Крайняк 2 і Криж старший 1.

Після того Русь грала два змагання (9. і 10. ц. м.) з румунськими клюбами Н. А. Ц. в Ораде Маре й Уніерсітат у м. Клуж, куди її запросили. Вислідн такі: НАЦ (Ораде Маре) — Русь 3:0 (1:0). Уніерсітат (Клуж) — Русь 3:1 (1:0). На ті програні зложилось багато обставин: відсутність Кобзаря, брутальна гра румунів, а передовсім та обставина, що оба противники Руси — це дуже сильні рум. дружини, що мають у своїх рядах по кількох представників національної рум. репрезентації. НАЦ (Ораде Маре) — це тепер другий з черги клюб у І. рум. лізі і з ним буде ще Русь грати відплатні змагання в Ужгороді в першій половині серпня ц. р.

В мин. неділю (17. ц. м.) розіграла Русь на власному грищі товариські змагання з АЦ Спишська Нова Весь з вислідом 4:2 (1:1). З чотирьох голів для Руси стрілив Криж аж 3. Цією перемогою Русь зреванжувалась сильному словацькому клюбові, з яким програла аж два змагання у нього дома.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ІЛЮСТРОВАНА ХРОНІКА Т-ВА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" У ЧЕРНІВЦЯХ 1884—1934. Пропамятна книжечка, видана з нагоди 50-тих роковин існування цього Т-а. Чернівці, 1934. Стор. 68. Форм. 8-о.

ЗВІДОМЛЕННЯ УПРАВИ ПРИВАТНЬОЇ КОЕД. ГІМНАЗІЇ ІМ. КН. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО В РОГАТИНІ за шкільний рік 1933/34. Рогатин 1934.

ЗВІДОМЛЕННЯ ПРИВАТНЬОЇ КОЕДУКАЦІЙНОЇ ГІМНАЗІЇ Т-ВА „РІДНА ШКОЛА" В ТЕРНОПОЛІ. За шк. рік 1933/34. Тернопіль 1934.

НОТИ.

І. Недільський: ЗАСЯЛО СОНЦЕ ЗОЛОТЕ. Пісня на мішаний хор. Музична накладня „Торбан". Львів, 1934.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича, Станиславів:

24. VI. Зазівна Острога.
25. VI. Мазепа, Б. Лепкого.
26. VI. Корнєвільські дзвони.

Білети в ціні від 0·50—3·— зол. вже продає Український Базар.

Зі Станиславова іде театр до Надвірної і Ворохти.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 22. VI. год. 7·30 веч. „Мандрівка по Варшаві".

Субота, 23. VI. год. 7·30 веч. „Мандрівка по Варшаві". Абон. 20.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 22. VI. год. 7·30 веч. Гостинний висуп Варшавської Редути. „Четвертий до бріджа".

Субота, 23. VI. год. 7·30 веч. „Четвертий до бріджа". Останній виступ Варшавської Редути.

Кіна.

АПОЛЬО: „Іх остання стріча".

АТЛЯНТИК: „Світ належить до тебе" (Секе Сакаль).

ВАНДА: „Жінка та шпіон".

КАСІНО: „Пригода опівночі".

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих діжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „Крилате фатум", ревія „Гуляй душа без контуша".

МІРАЖ: „Година з тобою", „Голгофа чесної жінки".

МУЗА: „Надувальський та С-ка".

ПАЛЯС: „Подружній контракт" (Гльорія Свансон)

ПАСАЖ: „Червоний віз".

ПАН: „Велика грішниця", „Син джунглів".

СВІТ: „Любка з кабарету", „Серця вічно молоді".

СОНЦЕ: „В тайній службі" та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Перше ковбоєве кохання" та ревія.

ХИМЕРА: „Великий ярмарок кохання".

УТІХА: „Грабіжник із Марока" і ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 22. червня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 15·40 Для молоді, 17·30 Фортепян, **Брно** (325,4) 19·15 Нар. пісоньки, **Прага** (470,2) 20·00 Концерт, **Атльона** (531) 20·00, 20·35 Спів, 22·40 Нар. мельодії, **Білгород** (439,8) 17·00 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 13·15 Твори Рімського-Корсакова, 18·30 „Початок літа" (весела вокальна програма), **Гамбург** (331,9) 19·00 Концерт військової оркестри **Мінхен** (405,4) 17·50 Солісти (музика, спів), **Штутгарт** (527,6) 16·00 Вок. інстр. концерт, **Будапешт** (549,5) 18·45 Фортепян, 20·20 Спів. **Міляно** (368,6) 17·10 Вок. концерт, 20·45 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·05 Концерт, 20·45 „Сан Мартіно" оп. Сільвера.

Субота, 23. червня 1934.

Відень (506,8) 19·10 Спів, 20·00 „Чорна Маріїна" оп. Й. Штравса, 22·20 Твори Ф. Шмідта, **Братислава** (298,8) 18·10 Спів, 20·45 „Пансіонат" оп. Суппе, **Брно** (325,4) 17·45 Нім. авд.: „Сон літньої ночі" муз. песа Кемпферта. 20·20 Солісти. **Прага** (470,2) 15·15 Концерт сальон. орхестри, 20·20 Фортепян, 22·30 Концерт для Закарпаття, **Париж** (1649) 12·00 Концерт, 20·00 „Зоря" ком. опера Шабріера, **Атльона** (531) 19·30, 19·45, 21·40 Спів, **Білгород** (439,8) 16·30 Популярні пісоньки та мельодії, 19·35 Спів ресітал, 20·35 Сербський вечір, **Любляна** (569,3) 20·30 Нар. пісоньки, **Берлін** (356,7) 18·25 Забуті композитори (спів, музика), **Гайльсберг** (291) 19·40 Сміховинки, **20·40 Оп. вечір**, вик. кенігеберської орх., **сольо: О. Руснак (тенор)**, **Ляйпціг** (382,2) 20·15 „Бокачйо" оп. Суппе, **Мінхен** (405,4) 20·10 „Модель" оп. Суппе, **Будапешт** (549,5) 17·00 Спів, 18·10, 22·45 Циг. музика, 20·15 Оп. музика, **Міляно** (368,6) 13·00 Тріо, **Рим** (420,8) 17·10 Концерт, 20·45 „Льорелай" ром. оп. Каталяніа.

Львівське радіо.

Пятниця, 22. червня 1934.

6·30—7·25 Раніша авдиція, 12·10 Сальонова музика з гр. плит, 13·55 З ринку праці, 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Концерт хору, 16·25 Солісти (музика, спів), 17·00 Авд. для хорих, поважна музика з гр. пл., 17·30 Легка музика з гр. пл. 18·00 Репортаж: „На пінських болотах", 18·15 Спів (Чапліньский, баритон), 18·45 Балачка в будівельній поради: Вибір планів, 28·55 Всячина, 19·10 Сільва рерум, 19·15 Літ. чвертьгодина: „Три листи прабабкі" моральне оповідання Жигмонта Бартkевича, 19·30 Спів. ресітал (Марія Тромбчинська), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Почт. техн. скринька, 20·12, 21·12 Симф. концерт, 21·02 Балачка про моди, 22·00 Фейл. „Країна Далекого Заходу — Мароко", 22·15 Легка й танкова музика з гр. пл.

Субота, 23. червня 1934

6·30—7·25 Раніша авдиція, 12·10 По одній пісоньці (гр. пл.), 13·05 Концерт сальонової музики, 14·00 Збіжева біржа, театр. реперт., 14·05 Господарські вістки, 16·00 Концерт симф. орхестри, 17·00 Для дітей „Святоіванська ніч" (Радрта), 17·25 Легка музика з гр. пл., 17·40 Вок. дуети (Лезінська, сопран, Гофманова, мецосопран), 18·00 Літ. фейл. „Що читати?", 18·15 Форт. ресітал Евст. Городиського, 18·45 Трагічний рік „перерви" в житті молоді, 18·55 Театр. фейл., 19·05 Всячина, 19·15 Легка музика, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Шопенівський концерт Павла Левицького, 20·30—21·00 Авдиція з нагоди 100-роковин смерти Ля Фаєта, 21·12 Концерт хору „Гарфа", 21·30 Веч. концерт орх. польського радія, 22·00 Актуальна балачка, 22·10 Гр. пл., 23·00—23·05 Комунікати.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·28 зол.

Золото: Долари 8·91—8·93. Франки фр. 34·70—35·20 Дукати 82·20—83·00, Корони 36·50—37·20, Рублі 45·50—46·50.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20.

Німецькі марки 1·84—1·90, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 171·25—172·10, фунти стерлінги 26·60—26·80, австр. шилінги 98·00—100, чеські корони 21·60—22·00, рум. леї 37·50—39·00, бельгійські франки 34·70, італ. ліри 46·00, данцігські гульдени 1·72, голяндські гульдени 3·58.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська парітас Львів

	Підволочиська від	до	Львів від	до
Пшениця двірсь.	17.75	18·00	19·20	19·50
Пшениця збірна	16·50	16·75	18·00	18·25

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 21. червня п. р. платив кооперативам за:

1 кг. масла пріма десерове	1·90 зол.
1 л. молока	0·13 зол.
1 л. сметани	0·55 „
1 к. яєць	2·35—2·40 „

Тенденція на масло, молоко, сметану та яйця одержана.

Маслосоюз повідомляє, що 21. червня п. р. платив своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, забою подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Нормальні курята (пара курят важить більше як 1 кг.) за 1 кг. 1·00 зол. Дрібні курята (пара курят важить менше як 1 кг.) за 1 кг. 0·70 зол.

Кури	„	І класа	0·80 „
„	„	ІІ „	0·60 „

Тенденція знижкова. На когути, індики, індички, качки і гуси попиту нема.

ОПОВІСТКИ

Збори емігрантів. Управа Відділу У. Ц. К. у Львові повідомляє, що в неділю 1-го липня ц. р. в годині 9. рано в саді Т-ва „Луг" при вул. Коперника ч. 5 відбудуться надзвичайні Загальні Збори Відділу У. Ц. К. з таким порядком нарад: 1) Вибір делегатів на еміграційний зїзд у Варшаві. 2) Справа відкриття харчівні еміграційними т-вами у Львові. 3) Біжучі справи. — Якщо не збереться потрібна кількість членів, то в годину пізніше відбудуться правосильні надзвичайні Загальні Збори при кожній кількості присутніх на салі членів.

1726 **Управа Відділу У. Ц. К. Львів.**